

Publiciteit in strafzaken

Citation for published version (APA):

Spronken, T. N. B. M. (2002). Publiciteit in strafzaken. *Delikt en Delinkwent*, 1045-1048.

Document status and date:

Published: 01/01/2002

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

vast te stellen dat nadien door de verdediging geen verzoek is gedaan om deze getuige nogmaals te (doen) horen. Onder 'deze omstandigheden' was het immers niet ongeoorloofd de door de getuige ten overstaan van de politie afgelegde verklaring voor het bewijs te gebruiken.

Het is ook nooit goed: het respecteren van het verschoningsrecht door de verdediging en het bijgevolg de rechter niet opzadelen met kansloze verzoeken is dus niet genoeg. Van de raadsman wordt kennelijk verlangd dat hij vasthoudender dan de rechter is in zijn pogingen een getuige aan de praat te krijgen. Hoe een dergelijke proceshouding, waarbij de problematiek van het doen van (nagenoeg) kansloze verzoeken om de hoek komt kijken, te rijmen valt met het felbegeerde efficiëncystreven in het strafproces is niet aanstonds duidelijk. Wel dient onder ogen te worden gezien dat de taak van de raadsman hiermee is verzwaard.

G. Spong

Publiciteit in strafzaken

In het NRC van zaterdag 20 april 2002 werd in een paginagroot artikel met de kop 'Na het pak slaag' uit de doeken gedaan hoe Rowena, het meisje van Nulde, om het leven was gebracht. De advocaat van de moeder van Rowena – zij en haar vriend waren als verdachten aangehouden – had de journalisten inzage gegeven in het volledige strafdossier en in het artikel waren gruwelijke details weergegeven uit de verklaringen die de moeder en haar vriend tegenover

de politie hadden afgelegd. In een apart kader bij het artikel was aangegeven waarom de advocaat van de moeder van Rowena het dossier ter beschikking had gesteld aan het NRC. De advocaat vond dat zijn cliënte door de publieke opinie al veroordeeld was, zonder dat de inhoud van het dossier bekend was. Volgens hem zou uit het dossier blijken dat er op dat moment onvoldoende redenen waren om aan te nemen dat de moeder door de rechtbank tot langdurige gevangenisstraf zou worden veroordeeld en zou de voorlopige hechtenis moeten worden opgeheven. De publicatie leidde tot veel commotie. In een redactioneel in de *Nieuwsbrief Strafrecht* (NbSr 2002, p. 304-306) werd (door mij) de vraag geopperd of de advocaat het dossier ter inzage had mogen verstrekken. Onduidelijk was welk verdedigingsbelang daarmee was gediend omdat de publicatie in het NRC eerder belastend dan ontlastend was voor de moeder van Rowena. Ook bevatte de publicatie uiterst belastende informatie ten aanzien van de vriend Mike J. en heeft de vader van Rowena uit de krant moeten lezen hoe zijn dochter is mishandeld en gedood. Verder had de familie van de moeder van Rowena en Mike J. aangegeven geen informatie meer te durven verschaffen in het kader van het psychiatrisch onderzoek van beide verdachten, omdat zij bang waren dat deze informatie vervolgens breed zou worden uitgemeeten in de pers. Had de advocaat rekening moeten houden met de belangen van derden, zoals bijvoorbeeld Mike J., met de vader

van Rowena of met de voortgang van het (psychiatrische) onderzoek?

Inmiddels heeft de Utrechtse deken ambtshalve een klacht ingediend tegen de betrokken advocaat bij de Raad van Discipline, met name ook om tuchtrechtspraak over dit soort kwesties uit te lokken. Ten tijde van het afsluiten van deze rubriek is de zaak nog in behandeling.

De vraag welke informatie de advocaat in strafzaken mag verschaffen aan derden, met name aan de pers, is de afgelopen jaren een steeds terugkerend discussiepunt.

Op 10 mei 2001 heeft een bespreking plaatsgevonden tussen de toenmalige Minister van Justitie en de Orde van Advocaten naar aanleiding van het 'toenemend lekken' door advocaten uit strafdossiers naar de pers. Tijdens deze bespreking is door de minister aan de orde gesteld in hoeverre het wenselijk is hiertegen maatregelen te nemen c.q. hierover gedragsregels te formuleren. Door de algemeen deken mr. Guensberg is tijdens deze bespreking het standpunt ingenomen dat de raadsman in het belang van zijn cliënt een grote mate van vrijheid heeft, waar het gaat om het verstrekken van informatie ten behoeve van de verdediging, mits dit in het belang is van de cliënt en mits de advocaat binnen de grenzen van de wet blijft. Nadere regulering die de strekking heeft de raadsman te verbieden stukken behorende tot het procesdossier aan de pers te verstrekken behoort volgens de deken niet tot het domein waarin

de Orde regulerend mag optreden. Dit zou moeten gebeuren middels wetgeving in formele zin.

Van gedragsrechtelijke aard zijn wel de vragen in hoeverre de advocaat bij het verstrekken van informatie aan de pers dit met open vizier zou moeten doen (dus niet anoniem) en welke belangenafweging de advocaat moet maken als er belangen van derden gemoeid zijn bij het verstrekken van informatie aan de pers. Tijdens de bespreking is door de Orde het standpunt ingenomen dat informatie niet anoniem door de advocaat zou mogen worden verstrekt.

Na de bespreking met de minister laaide de discussie weer op, onder andere naar aanleiding van de publicatie op 1 augustus 2001 van delen van het strafdossier op internet (op de website van Nova www.omroep.nl/nps/tv/nova), door mr. Plasman, de advocaat van de directeur R. Bakker van SE-Fireworks, verdachte inzake de vuurwerkramp in Enschede en de vertoning van een videoband van een verhoor van verdachte door de politie in het televisieprogramma van SBS6 door de advocaat van deze verdachte, mr. Boone. Tegen mr. Boone is een klacht ingediend, die door de Raad van Discipline te Amsterdam op 10 oktober 2001 ongegrond is verklaard.

De publiciteit rondom het meisje van Nulde leidde tot het stellen van kamervragen waarop de minister op 5 juni 2002, (5165951/502/RD) antwoordde. De minister achtte het in beginsel niet ongeoorloofd dat een advocaat in het

(verdedigings)belang van zijn cliënt delen uit het strafdossier openbaar maakt. Volgens de minister zijn bij die openbaarmaking echter ook het opsporingsbelang en het belang van derden in het geding. Deze belangen mogen bij openbaarmaking niet onevenredig worden geschaad. Het verdedigingsbelang weegt daarbij zwaar, maar telkens is een afweging tussen alle bij openbaarmaking betrokken belangen noodzakelijk. De minister meldt verder dat over de publiciteit in strafzaken diverse besprekingen zijn gevoerd met de Orde van Advocaten waarbij ook is gesproken over de mogelijkheid om deze kwestie expliciet te regelen in de gedragsregels voor advocaten of via het initiëren van een wettelijk verbod. Het heeft echter de voorkeur van de minister dat de Orde zelf een regeling treft, omdat het opnemen van een regeling in de gedragsregels van de advocatuur sneller effectief kan zijn dan een wettelijke regeling en bovendien als voordeel heeft dat het op een draagvlak in de beroepsgroep kan rekenen.

Op het moment van de afsluiting van deze rubriek is de Orde zich nog aan het beraden over eventuele gedragsregels. De problematiek is niet eenvoudig. Daar waar het gaat om het verstrekken van inzage in strafdossiers is het niet alleen de advocaat die hierover zeggenschap heeft. Op grond van de regeling van de art. 30-34 Sv is het primair de verdachte die recht heeft op afschriften van de stukken in zijn strafzaak. Het recht van de raadsman is daarvan afge-

leid. Wat de verdachte met de stukken van zijn strafdossier mag ondernemen is niet nader gereguleerd. Hij is derhalve bevoegd hiervan inzage te verstrekken aan derden en ook aan de pers. Interessant in dit verband is de uitspraak van de President van de Rechtbank Amsterdam in kort geding (Pres. Rb Amsterdam 24 februari 2000, *Opportuun* mei 2000, p. 19) naar aanleiding van een beslissing van de rechter-commissaris dat de verdediging alleen stukken mocht inzien en daarvan geen afschriften kon krijgen, omdat processen-verbaal van het vooronderzoek in de pers waren verschenen. Volgens de president vormt een dergelijke beperking een oneigenlijk gebruik van de regeling vervat in art. 34 Sv juncto art. 51 ad van het Reglement I RO, op grond waarvan de R-C alleen de verdachte de kennisneming van bepaalde stukken mag onthouden als het onderzoeksbelang dit vordert. Nadere regels met betrekking tot het verstrekken van afschriften hiervan mogen slechts van administratieve en niet van inhoudelijke aard zijn.

Los van de omstandigheid dat de verdachte zelf contact met de pers mag zoeken en stukken ter inzage kan geven staat natuurlijk de vraag of de raadsman hierin een eigen verantwoordelijkheid heeft, als hij aan een dergelijke publiciteit meewerkt.

Eén criterium waaraan door de raadsman moet worden voldaan is helder: de raadsman die in een concrete strafzaak informatie verstrekt aan derden of in de media dient daartoe de uitdrukkelijke,

liefst schriftelijk vastgelegde, toestemming te hebben van zijn cliënt. Voorzover het gaat om contacten met de media is deze regel vastgelegd in artikel 6 lid 2 van de Verordening op de publiciteit 1998. Voorzover het gaat om andere 'derden' zoals medeverdachten of getuigen/slachtoffers kan uit regel 6 lid 2 Gedragsregels 1992 (geheimhoudingsplicht) worden afgeleid dat alleen informatie aan derden mag worden verschaft voorzover de cliënt daartegen geen bezwaar heeft, zodat ook hiervoor toestemming van de cliënt nodig is.

Onduidelijk is in hoeverre de advocaat rekening moet houden met belangen van derden, zoals het opsporingsbelang of belangen van slachtoffers. De tuchtrechtspraak is hierover niet eenduidig. Van de raadsman zou verlangd kunnen worden dat hij voorzover mogelijk rekening houdt met de privacybescherming van derden. Dit betekent dat hij bij het verstrekken van informatie aan derden of de pers of bij het verlenen van inzage in processtukken, persoonsgegevens van derden, voorzover de verstrekking hiervan geen verdedigingsbelang dient, dient te anonimiseren. Ook zou als gedragsregel kunnen gelden dat indien het gaat om een geschreven publicatie in de pers, de advocaat slechts zijn medewerking verleent indien hij het stuk vóór publicatie ter inzage krijgt en de gelegenheid krijgt onjuistheden die hierin staan vermeld te corrigeren.

De raadsman zal bij het treden in de publiciteit een belangenafweging moeten maken: weegt het

verdedigingsbelang zwaar genoeg om belangen van derden te mogen schaden? Een belangrijke vervolgvraag is dan wie het verdedigingsbelang bepaalt, de raadsman of zijn cliënt? Een complicerende factor hierbij is dat de raadsman gedragsrechtelijk gezien weliswaar een eigen verantwoordelijkheid heeft bij het verstrekken van informatie aan de pers, maar dat daar tegenover staat dat de verdachte een zelfstandig recht op inzage en afschriften van de processtukken heeft en zelf volkomen vrij is om deze aan de pers ter inzage te bieden. Stel nu, dat in de zaak van het meisje van Nulde haar moeder erop heeft gestaan dat de pers inzage zou krijgen in het gehele dossier, ongeacht de consequenties die dit voor haar zou hebben. Had de advocaat dat dan tegen kunnen houden?

Allemaal dilemma's waarvan het nog maar de vraag is of deze zich in gedragsregels laten vangen, zonder de vrijheid van verdediging aan te tasten. Het is immers moeilijk objectief vast te stellen wat al dan niet in het belang van de verdediging is. Raadsliden kunnen daar onderling over van mening verschillen. Vandaar ook dat de raadsman een grote vrijheid moet hebben om datgene te doen wat hij en zijn cliënt in het belang van de verdediging achten.

T. Spronken